

7. Karaburun Bilim Kongresi 06-09 Eylül 2012

kapitalizmin kiskacında: doğa - toplum - teknoloji

Başvuru Sahiplerinin	Adı Soyadı	Çalıştığı Kurum	Görevi	E-posta adresi
	Aslı Davas	Ege Ün. Tıp Fak. Halk Sağlığı ABD	Öğretim üyesi	asli.davas@ege.edu.tr

Çalışmanın Başlığı	Çalışan Kadınların Bakış Açısından Sağlık Sektöründe Yaşananlar
---------------------------	--

ÖZET

Sağlık sektörü kadınların en yoğun çalıştığı alanlardan biridir. Türkiye’de tüm sektörlerde istihdam edilen kadın oranı %28’ken sağlıkta %55’tir. Bu sektörde çalışan kadınlar, diğer sektörlerle ortak biçimde patriyarkal yapının çalışma yaşamında kadına dayattığı klasik engellerle mücadele etmek zorunda olduğu gibi bakım emeğinin yoğun olması nedeniyle sektöre özel engeller ve zorluklarla yüzleşmektedir. Tüm Avrupa’da cinsel taciz, meslektaş ya da hastalar tarafından uygulanan işyeri şiddetinin en yoğun uygulandığı beş sektörden biri sağlıktır ve mağdurların çoğu da kadınlardır. Giderek özelleşen sağlık sektöründe çalışan kadınların bedensel özellikleri de işe alımlarda söz konusu olmaya başlamış, evde kendilerinden beklenen fedakar, şevkatli her daim sabırlı olma gibi özelliklerin işyerinde de sömürülme düzeyleri artmıştır. Sağlık sektöründe gelirden başlayarak tüm çalışma koşullarında cinsiyete dayalı eşitsizlik ve ayrımcılıklar bir çok araştırmada gösterilmiştir.

Sektörde mesleklerdeki cinsiyet dağılımına bakıldığında; hemşirelik, temizlik gibi alanlarda kadın çalışan oranının daha yüksek, gelirlerinin ise daha düşük olduğu, gelirin daha yüksek olduğu hekimlerde ise kadın oranının daha düşük olduğu görülür.

Son onbeş yirmi yılda neoliberal politikalarla gündemde olan taşeron aracılığı, esnek ve güvencesiz çalışma biçimleri sağlık sektöründe en çok bu alanlarda çalışan kadınları etkilemiştir.

Kadın hekimlerde uzmanlaşmanın daha az olduğu, kadınların ev ve çocuk bakımı yüklerine çalışma saatleri daha uygun alanlarda istihdam edilmeyi tercihe zorlandıkları bilinmektedir. Aynı zamanda kadınlar, ne akademik ne de idari kadrolarda yönetici pozisyonlara getirilmemektedir. Cerrahi branşlar ise neredeyse tamamen erkek egemenliğindedir. Türkiye’deki tüm üniversiteleri kapsayan bir araştırmada sadece kadınlara hizmet veren kadın hastalıkları ve doğum anabilim dallarında bile anabilim dalı başkanlarının %72’si erkekken, profesörlerin sadece %17’si, doçentlerin %19,51’i, yardımcı doçentlerin % 39 ve asistanların %55,48’i kadın olarak saptanmıştır.

Sağlıkta dönüşümle birlikte sağlık sektöründe istihdam edilen tüm mesleklerde üretilen iş miktarı çalışan sayısına oranla 2-6 kat artmış, bu nedenle çalışma saatleri uzamıştır. Dönüşüm altında yapılan yasal düzenlemelerle, hem kamuda hem de sağlık hizmet üretiminde oranı %35’lere varan özelde, iş güvencesizliği ön plana çıkmış ve özlük haklarında, doğum ve süt izinlerinde performans ödemelerinin

7. Karaburun Bilim Kongresi **06-09 Eylül 2012**

kapitalizmin kiskacında: doğa - toplum - teknoloji

kesilmesi, kreşlerin sayısının azalması ya da kapatılması, yıllık ve hastalık izinlerinde gelir kayıpları gibi ciddi kayıplar söz konusu olmuştur. Bu değişimlerden sağlık alanında iş yükünün emek yoğun kısmını yüklenmekte olan kadınlar daha kötü etkilenmektedir.

Bu çalışmada hem özel hem de kamu sektöründe çalışan hekim, hemşire, teknisyen, temizlik işçisi kadınlarla görüşmeler yapılmış, yaşadıkları cinsiyete dayalı eşitsizlik ve ayrımcılıklar tematik analizle ortaya konmaya çalışılmıştır. Görüşmelerde video kaydı, ses kaydı katılımcılardan izin istenerek kullanılmıştır.

Türkiye’de son dönem neoliberal politikaların tipik bir örneği olan sağlıkta dönüşüm programı, hem parasal karşılığı ve değişim değeri olan kadın emeğini de hem de karşılığı ödenmeyen ama günlük ve ideolojik yeniden üretimin temeli olan kadın emeğinin değersizleşmesine neden olmuş, iki alanın çatışma noktalarını da arttırarak kadın sağlık çalışanlarının sağlığını olumsuz etkilemiştir.

TEMEL KAYNAKÇA

- 1- Aksu F., Türk M., Davas A., 25 th Annual Conference of the European Health Psychology Society “Engaging with Other Health Professionals: Challenges And Perspectives” konferansı dahilinde “Psychology & Health Volume 26, Supplement 2, 2011” bildiri kitapçığındaki “Quality of Care and Working Conditions of Health Professionals: An Experience from Turkey”, Online erişim: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08870446.2011.617190> pp., Girit, Yunanistan, 20-24 Eylül 2011 (sözlü)
- 2- Bekata N, Sağlık Sektöründe Kadın, http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/saglik_sektorunde_kadin.pdf Erişim: 03/04/2012
- 3- Davas Aksan H.A., Ergin I, Çiçeklioğlu M., Samandağ B., “Türkiye’de Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dallarında Cinsiyet Eşitsizliği”, Tıp Eğitimi Dünyası, 1-7 pp., 2011
- 4- Office for Official Publications of the European Communities, 2004, Work and Health in the Eu: A Statistical Portrait Data 1994-2002, Statistical Office of the European Communities: Luxembourg. p. 1-117.
- 5- Urhan B, Etiler N, Sağlık Sektöründe Kadın Emeğinin Toplumsal Cinsiyet Açısından Analizi, Çalışma ve Toplum, 2011/2 191-216
- 6- Zencir M. Sağlık Hizmetlerinde Metalaşma ve Sağlık Emekçilerinin Sömürüsü Kapitalizm ve Sağlık Hizmetleri, Toplum ve Hekim Dergisi, Mayıs—Haziran 2009, Cilt: 24, Sayı: 3